

การพัฒนาอาชีพครัวเรือนตามแนวทางสัมมาชีพ

เจ้าของความรู้ นางสาววินทรา ทิพย์ชาติ

ตำแหน่ง/สังกัด นักวิชาการพัฒนาชุมชนปฏิบัติการ สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอคำเขื่อนแก้ว จังหวัดยโสธร

ในปัจจุบันสถานการณ์เกี่ยวกับการประกอบอาชีพของภาคการเกษตรในชุมชนมีภาวะความเสี่ยงสูง เกิดจากการประกอบอาชีพแบบดั้งเดิม ราคาผลผลิตตกต่ำ ไม่มีอาชีพเสริม สร้างรายได้และการรวมกลุ่มมีข้อจำกัด และกลุ่มอาชีพไม่ได้รับการส่งเสริมและพัฒนาอย่างเพียงพอ ประกอบกับในหมู่บ้านมีปราชญ์ชาวบ้าน (ภูมิปัญญาท้องถิ่น) มีความเชี่ยวชาญและมีประสบการณ์ประสบความสำเร็จในการประกอบอาชีพ แต่ขาดโอกาสการพัฒนาองค์ความรู้และขยายผลความรู้สู่การพัฒนาอาชีพ สร้างรายได้อย่างเป็นระบบโดยให้ประชาชนในหมู่บ้านเรียนรู้สิ่งที่อยากทำ ฝึกปฏิบัติจริงให้สามารถนำไปเป็นอาชีพได้ โดยคัดเลือกปราชญ์ชาวบ้านที่มีความรู้ประสบการณ์เป็นวิทยากรสัมมาชีพชุมชนหนึ่งคนเข้าประชุมเชิงปฏิบัติการวิทยากรสัมมาชีพชุมชนระดับเขต/จังหวัด/อำเภอ ไปสร้างวิทยากรสัมมาชีพระดับหมู่บ้านอีก จำนวน ๔ คน รวมหมู่บ้านละ ๕ คน ฝึกอาชีพที่สนใจในครัวเรือนเป้าหมายหมู่บ้านละ ๒๐ คน เมื่อครัวเรือนผ่านการฝึกปฏิบัติขั้นพื้นฐานแล้วก็สามารถสร้างอาชีพบนพื้นฐานปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสร้างผลิตภัณฑ์ขึ้นมาเข้าสู่ระบบ OTOP เพื่อขยายผลทางการตลาดให้กว้างขึ้นภายใต้การบูรณาการความร่วมมือของภาครัฐ ส่งผลให้เศรษฐกิจฐานรากเติบโตอย่างมีคุณภาพมั่นคงตลอดไป ในการส่งเสริมการสร้างสัมมาชีพชุมชนในระดับหมู่บ้าน มีกระบวนการและขั้นตอนการดำเนินการ ดังนี้

๑ ขั้นตอนเตรียมการ

๑.๑ การจัดเตรียมความพร้อมข้อมูลปราชญ์ชาวบ้านในการฝึกอบรมวิทยากรสัมมาชีพชุมชน โดยการสำรวจข้อมูลปราชญ์ชาวบ้านและจัดทำทะเบียนข้อมูลปราชญ์ชาวบ้าน

๑.๒ ประสานการคัดเลือกปราชญ์ชาวบ้านหรือผู้ประสบความสำเร็จหรือเชี่ยวชาญในอาชีพ ที่พร้อมเข้ารับ การอบรมเป็นวิทยากรผู้ถ่ายทอดสัมมาชีพ จำนวน ๑ คน จากเวทีประชาคม เข้าอบรมการพัฒนาทักษะการถ่ายทอดองค์ความรู้ให้กับปราชญ์ชุมชน (วิทยากรสัมมาชีพชุมชน)

๑.๓ การประสานวิทยากรสัมมาชีพชุมชนกลับไปสร้างทีม โดยคัดเลือกปราชญ์ชุมชนเข้าร่วมเพิ่มเติมอีกหมู่บ้านละ ๔ คน รวมเป็น ๕ คน (ทีมวิทยากรสัมมาชีพชุมชนระดับหมู่บ้าน)

๑.๔ การศึกษาแนวทางการสร้างสัมมาชีพชุมชนจากเอกสารแนวทางสร้างสัมมาชีพชุมชนของกรมการพัฒนาชุมชนและเตรียมประสานพื้นที่ดำเนินการ ประสานผู้นำชุมชนเตรียมพื้นที่ในการดำเนินการสร้างสัมมาชีพชุมชน

๒ ขั้นตอนดำเนินการ

๒.๑ ร่วมกับวิทยากรสัมมาชีพชุมชน วางแผน ออกแบบ วิธีการจัดประชุมฯ และจัดทำเอกสารเตรียมสื่อที่จำเป็นและเกี่ยวข้องกับการดำเนินกิจกรรม

๒.๒ ดำเนินกิจกรรมตามโครงการส่งเสริมการสร้างสัมมาชีพชุมชนในระดับหมู่บ้าน ส่งเสริมและสนับสนุนการสร้างสัมมาชีพชุมชนในระดับหมู่บ้าน โดยมีขั้นตอนการประสานและสนับสนุนทีมวิทยากร และจัดทำเป็นปฏิทินสนับสนุนการจัดฝึกอบรมสัมมาชีพชุมชนให้หมู่บ้านตามโครงการ สังเคราะห์ข้อมูลอาชีพ รวมถึง ทักษะพื้นฐาน (ทุนเดิม)

๒.๓ สนับสนุนทีมวิทยากรสัมมาชีพชุมชนระดับหมู่บ้าน ดำเนินการส่งเสริมให้ครัวเรือนนำอาชีพที่ได้ฝึกปฏิบัติไปประกอบอาชีพหรือพัฒนาอาชีพ ให้ก่อเกิดเป็นอาชีพและมีรายได้หรือลดรายจ่ายได้อย่างต่อเนื่อง

๒.๔ การสนับสนุนขับเคลื่อนหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบตามแนวทางของกรมการพัฒนาชุมชน

ปัจจัยความสำเร็จ

๑. หลักการมีส่วนร่วม ทุกภาคส่วน (ทุกส่วนราชการ+ อปท.-ผู้นำชุมชน+หัวหน้าคุ้ม+ชุมชนทุกครัวเรือนได้เข้ารับการเรียนรู้ร่วมและมีส่วนร่วมด้วยกัน)
๒. ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ตัวชี้วัด ๖X๒ (ทุกครัวเรือนมีและปฏิบัติร่วมกัน)
๓. การบูรณาการทำงาน (กำหนดกรอบ แผนงานร่วม)
๔. การประชาสัมพันธ์ (การเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารผ่านทาง social network)
๕. ความมุ่งมั่น เสียสละของทีมนักวิชาการสัมมาชีพชุมชน

ปัจจัยสำคัญในการดำเนินงาน

๑. เจ้าหน้าที่พัฒนาชุมชน ต้องมีการเตรียมความพร้อมในการขับเคลื่อนกิจกรรม การคัดเลือกปราชญ์ชุมชน ต้องมีองค์ความรู้ที่เหมาะสมกับบริบทของพื้นที่ การคัดเลือกต้องสมัครใจและตั้งใจฝึกอาชีพ
๒. มีการติดตามสนับสนุนการดำเนินงานของครัวเรือนสัมมาชีพและปราชญ์ชุมชนอย่างสม่ำเสมอ
๓. มีการขยายผลวิถีชีวิตประชาชนตามแนวแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงถึงระดับครัวเรือน ระดับชุมชนให้เกิดการเรียนรู้ การพึ่งพา
๔. มีการจัดระบบข้อมูลข่าวสาร/ข้อมูลสารสนเทศชุมชนที่น่าสนใจ/หลากหลายรูปแบบ
๕. มีการถอดบทเรียน/สรุปผลการดำเนินงาน/เผยแพร่ประชาสัมพันธ์ พัฒนาให้เกิดศูนย์เรียนรู้ชุมชน

การเสริมสร้างสัมมาชีพชุมชนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ให้ประสบผลสำเร็จต้องอาศัยหลักการพัฒนาชุมชนเป็นสิ่งสำคัญ ได้แก่ การมีส่วนร่วมของประชาชน การช่วยเหลือตนเอง ความคิดริเริ่มของประชาชน ความต้องการของชุมชน เน้นการศึกษาตลอดชีวิต การคิดอย่างต่อเนื่องครบวงจร เชื่อมโยงการผลิต การตลาด และผู้นำชุมชนเป็นบุคคลที่สำคัญในการเปลี่ยนแปลงชุมชนและทำให้ชุมชนเกิดความสามัคคีร่วมมือกันสร้างสิ่งที่ดีขึ้นมา โดยเฉพาะผู้นำชุมชนที่มีวิสัยทัศน์
